

# ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι... Δρ. ν. 3.—  
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ » » 3,50

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν..... 20  
261—Γραφεῖον ἐδ. Ἑρμοῦ—264

Ἀποτέλλοντες τὸν τελευταῖον ἀριθμὸν τοῦ Δευτέρου ἔτους τῆς «Ἀθηναίδος», κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πρωτοετίας, σοβαρὰι τινες ἰδέαι καὶ αἰσθήματα πληροῦσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν. Στρέφοντες τὸ βλέμμα εἰς τὸ παρελθόν, βλέπομεν μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις ἀπανταχοῦ. Τὰ πάντα παρέρχονται, καὶ παρέρχονται ἀνεπιστρεπτεῖ. Ἐν ἐκάστη σελίδι τῆς φύσεως ἐνεχάραξεν ὁ Θεὸς οὐδὲν ἀναλλοίωτον. Τὰ αἰσθήματα ἡμῶν μεταβάλλονται, ἡ φιλία τοῦ ἀνδρός εἶναι διάφορος τῆς φιλίας τοῦ παιδός. Ἡμεῖς αὐτοὶ μεταβαλλόμεθα, ἡ βάσις τῆς ταυτότητος ἡμῶν μένει ἡ αὐτή, ἀλλ' αἱ ἰδέαι, τὰ αἰσθήματα καὶ αἱ διαθέσεις ἀπέχουσι τῶν τῆς παιδικῆς ἐποχῆς ὡς ἡ δρὺς ἀπέχει τῆς βαλάνου. Τὸ ἄροτρον τοῦ γεωργοῦ προσκρούει εἰς τὰ θεμέλια ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ὧν αἱ αἰθούσαι ἀντήχουν ποτὲ τὰς εὐθυμίας λογικῶν πλασμάτων, καὶ ἡ ἀξίνη ἀνακαλύπτει τοὺς σκελετοὺς, τὰ ὄπλα καὶ τὰ κοσμήματα τῶν ποτὲ ἰσχυρῶν. Ὄνόματα, ὧν ὁ ἦχος ἐπλήρου ποτὲ τὰς καρδίας τῶν γηγενῶν ἐνθουσιασμοῦ, κατέστησαν ἤδη ἄγνωστα τοῖς πολλοῖς. Πρό τινων ἐτῶν οὐδ' ἡμεῖς ὑπάρχομεν καὶ μετὰ μικρὸν ἄλλαι γενεαὶ καὶ φυλαὶ καθέξουσιν τὰς θέσεις ἡμῶν. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου, ὅστις παρέρχεται ἐνῶ ἡμεῖς ἐτι ἐνατενίζομεν αὐτόν.

Καὶ ὅμως, ἐν τῇ ἀποσυνθέσει καὶ συνθέσει ταύτῃ, τῇ μεταβολῇ καὶ ἀλλοιώσει τῆς ὕλης, ὑπάρχει πρωτεύουσα πνευματικὴ δύναμις, τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀφθαρτὸν Ἐγὼ, ὅπερ λαμβάνει γινώσκιν τῶν μεταβολῶν, φιλοσοφεῖ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐξάγει συμπεράσματα πρὸς βελτίωσιν καὶ εὐρυτέραν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν.

Ναί, τὰ πάντα φθείρονται, τὰ πάντα μεταβάλλονται ἐκτὸς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, ἧς ἡ μέλλουσα κατάστασις ἔσται κατὰ τὸν ἀγαθὸν ἢ κακὸν χαρακτῆρα, ὃν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐλευθερίᾳ ἀπέκτησε.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ἣν ἐναγωνίως ἐζήτησε νὰ ἐξακριβώσῃ ἡ ἀρχαιοῦς, καθίστησι κοινὴν ὁ χριστιανισμός,

τόσῳ κοινὴν, ὥστε τινὲς διὰ τοῦτο περιεφρόνησαν αὐτήν, ἐν δὲ τῇ περιφρονήσει βιοῦσιν εἰς ταπεινὴν καὶ κτηνώδη κατάστασιν. Ἀλλ' ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη, καίπερ κοινὴ, ἐστὶ πολὺτιμος, καταφαίνεται ἐκ τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς συνεπειῶν· καθότι οἱ ζῶντες ἐν τῇ πεποιθήσει τῆς ἀθανασίας καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν εὐτυχοῦσιν ἐκπληροῦντες τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Διὰ τὸ εὐγλώτως περὶ τούτου ἀποφαίνεται καὶ ὁ σοφὸς Σολωμὼν, λέγων: «Ὁ ἄνθρωπος ὑπάγει εἰς τὸν αἰώνιον οἶκον αὐτοῦ, καὶ οἱ πενθοῦντες περικυκλοῦσι τὰς ὁδοὺς· πρὶν λυθῇ ἡ ἀργυρὰ ἄλυσος, καὶ σπάσῃ ὁ λύχνος ὁ χρυσοῦς, ἡ συντριφθῇ ἡ ὑδρία ἐν τῇ πηγῇ, ἡ χαλάσῃ ὁ τροχὸς ἐν τῷ φρέατι, καὶ ἐπιστρέψῃ τὸ χῶμα εἰς τὴν γῆν, καθὼς ἦτο, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἐδωκεν αὐτό.»

## ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

[ὑπὸ Ι. Π. ΠΥΡΡΑ ἱατροῦ].

Τῶν ὄντων τὰ μὲν εἰσὶν ὀργανικὰ, τὰ δὲ οὐ. Τὰ ὀργανικὰ ἔχουσι ζωὴν, γένεσιν, ἀκμὴν, παρακμὴν καὶ τέλος. Πάντα ἔχουσι τὰς αὐτὰς δυνάμεις πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Αἱ δυνάμεις αὗται εἰσὶ κυρίως δύο· ἡ τῆς ἀπολαύσεως πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς, καὶ ἡ τῆς ἀποφυγῆς παντός ἐπιβλαβούς ταύτης.

Πρὸς μὲν τὴν ἀπόλαυσιν τῶν τῆς διατηρήσεως τῆς ζωῆς ὀδηγεῖται ὑπὸ ἰδίου αἰσθήματος, ὅπερ εἰς τὰ ὀργανικὰ ὄντα τὰ ἔχοντα θέλησιν καὶ κίνησιν καλεῖται *τέρψις*· πρὸς δὲ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἐπιβλαβούς ὀδηγοῦνται ὑπ' ἄλλου τινὸς αἰσθήματος, ὅπερ *πόνος* καλεῖται· ἡ *τέρψις* λοιπὸν καὶ ὁ *πόνος* εἰσὶ δύο σημαντικὰ προσόντα τῇ ζωῇ, ἄνευ τούτων ζωὴ οὐ δύναται ὑπάρχειν. Ἀμφοτέρω ὑπάρχουσι μὲν εἰς πάντα τὰ ζῶα· ἀλλὰ γίνονται καταφανῆ ἀναλόγως τῇ ὕφῃ καὶ ἀναπτύξει τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ σώματος· διόπερ

παρὰ μὲν τοῖς ἀτελεστέροις τῶν ζώων μόλις καταφανῆ γίνονται, παρὰ δὲ τοῖς ἐντελεστέροις ἀναλόγως καταφανέστερά εἰσι. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ φυτὰ, ἅπερ εἰσὶν ἀκίνητα ζῶα, δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἀμφοτέρω ταύτῃ ὑπάρχουσιν· ἀλλ' οὐκ εἰσι καταφανῆ· διότι θέλησιν καὶ κίνησιν οὐκ ἔχουσι· φαίνονται ὅμως ὅτι ἀναζητοῦσι λανθάνοντως τὴν πρὸς συντήρησιν αὐτῶν τροφήν διὰ τῶν ῥιζῶν των, τὰς ὁποίας διευθύνουσι θαυμασίως λίαν μακρὰν ἐνίοτε πρὸς εὐρεσιν καὶ ἀπολαυσιν ὕλης θρεπτικῆς, καὶ ἀποφεύγουσι διαφοροὺς στροφαῖς καὶ ἐλιγμοὺς τῆς διευθύνσεως τῶν ῥιζῶν αὐτῶν πᾶν ὅ,τι οὐ συντελεῖ τῇ ὑπάρξει. Ὅπως οὖν ὁ ζωϊκὸς ὀργανισμὸς αὐτῶν ἀτελής ἐστι, οὕτω καὶ αἱ δύο αὐτὰ δυνάμεις τῆς ὑπάρξεως ἀτελεῖς εἰσι.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὡς ζῶον θεωρούμενος ἔχει τὰς δύο ταύτας δυνάμεις τῆς τέρψεως καὶ τοῦ πόνου, δι' ὧν διατηρεῖ τὴν ὑπαρξίν του. Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ ἀνθρώπου οὐδόλως εἶνε ζωϊκὴ μόρον ὡς ἔχει πρὸς τ' ἄλλα ζῶα· ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἡθικὴ· διότι ὑπάρχει παρ' αὐτῷ ἰδίᾳ τις καὶ ἑξοχος δύναμις, καθ' ἣν διακρίνεται ἐντελὲς τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ὁμοιάζει τῷ δημιουργῷ Θεῷ, πρὸς ὃν ἐστὶ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Ἡ θεία αὕτη δύναμις εἶναι ἐν γένει ἡ δημιουργικὴ, ὁ νοῦς, τὸ πνεῦμα, ὁ λόγος, τὸ λογικόν· διὰ ταύτης παράγει νέας ιδέας, νέας μεθόδους, νέα σχήματα, νέα πράγματα, νέας μηχανάς, νέας ἐφευρέσεις καὶ ἀνταναλώσεις, κλπ. Πάντα ὅμως συντελοῦντα πρὸς τὴν εὐκολωτέραν ἀπολαυσιν τέρψεως, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πόνου. Τ' ἄλλα ζῶα, στερούμενα τῆς δημιουργικῆς ταύτης δυνάμεως, οὐδὲν νέον, οὐδὲν μηχανημα πώποτε δύνανται ἐπινοῆσαι· π. χ. οἱ πίθηκες, οἵτινες εἰσι τὰ τελειότερα ζῶα μετὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀγαπῶσιν τὸ θερμαίνεσθαι, ὅταν εὐρίσκωσιν ἀνθρακικὰν ἐτοίμην· ἀλλ' οὐδέποτε ἐνόησαν τὸ διατηρεῖν ταύτην τῇ προσθήκῃ ξύλων· διόπερ παραμένουσι μέχρις οὗ ἡ ἀνθρακικὴ ἀποσβεσθῇ ἀφ' ἑαυτῆς.

Διὰ τοῦ λογικοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐρευνᾷ καὶ ἐξετάζει τὰ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἐξ ὧν ἀποκτᾷ ιδέας, γνώσεις καὶ ἀναπτύσσει ταύτας ἀναλόγως τῇ δυνάμει καὶ τελειότητι τοῦ λογικοῦ· διότι οὐ πάντες ἴσως μοίρας λογικοῦ τυγχάνουσιν· οὐ γὰρ πάντες πεφύκασιν ἐπίσης· διότι ἡ φύσις τὴν ἀνισότητά φιλεῖ· πώποτε δύο πράγματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους τῆς αὐτῆς παραγωγῆς τυγχάνουσιν ἐπίσης καὶ ἀκριβῶς ἴσα καὶ τὰ αὐτά· ἀλλὰ μόνον ὁμοίᾳ δύνανται εἶναι.

Ἀλλὰ τὸ λογικὸν ἐνεργεῖ πρὸς ταῦτα δι' ἰδίων ὀργάνων, ὠρισμένων ὑπηρετεῖν μὲν τὴν ὑπαρξίν διὰ τῆς ἀπολαύσεως τοῦ τερπνοῦ, καὶ ἀποφυγῆς τοῦ ἀτέρπου, συνεργεῖν δὲ καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦς. Τὰ ἰδία ταῦτα ὄργανα καλοῦνται αἰσθήσεις, αἵτινες εἰσι πέντε, διακρινόμεναι ἀπ' ἀλλήλων δι' ἰδίας ιδιότητος: Ἡ ὄρασις, ἡ ἀκοή, ἡ ὄσφρησις, ἡ γεῦσις, καὶ ἡ ἀφή. Οὕτως ὁ μὲν νοῦς ἐνεργεῖ διὰ τῶν αἰσθήσεων· αὐταὶ δὲ ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ νοῦς· οὐδὲν ἐν τῷ νῷ, ὃ μὴ ἐν τῇ αἰσθήσει· λέγει ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης. Ὅθεν νοῦς

ἄνευ αἰσθήσεων εἶναι δύναμις νεκρά, καὶ αἰσθήσεις ἄνευ νοῦς εἰσι δυνάμεις ἄνευ ἀποτελέσματος. Διὰ τοῦτο, ἐν ᾧ εἰς τὰ τελειότερα ζῶα ὑπάρχουσιν αἱ αἰσθήσεις, ἀλλὰ μὴ ὑπάρχοντος λογικοῦ, οὐδὲν νεοφανές, οὐδεμίαν ἀνάπτυξιν ἔργων ἐπενέγκουσι. Καὶ πάλιν ἐὰν λογικὸς νοῦς ὑπάρχῃ, αἰσθήσεις ὅμως οὐ προσηκόντως ἔχουσιν, οὐδὲν ἀποτέλεσμα δημιουργικὸν παραχθήσεται. Ἐν τίνι λοιπὸν ἔγκειται τὸ ἀτελές τῶν ἔργων τῶν λεγομένων ἀλόγων ζώων; ἐν τῇ στερήσει τῆς δημιουργικότητος, ἢ ἐν τῇ ἀτελείᾳ τῶν πέντε αἰσθήσεων; ἑῶντες ταῦτα τοῖς περὶ τὴν φιλοσοφίαν οὖσιν, ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα.

Ἡ δύναμις τῶν αἰσθήσεων οὐδόλως τυγχάνει ἐπίσης παρ' ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ἀνεπτυγμένη· διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φυσικῆς διαπλάσεως καὶ διαθέσεως τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ σώματος, ὅστις ὑπάρχει φύσει ἀνόμοιος, τοῖς μὲν ἐντελεστέροις, τοῖς δὲ ἡλειπέτεροις· καθ' ἅπερ ἐν ἀρχῇ ἅμα τῇ συλλήψῃ διαμορφωθῇ ἑκαστος, καὶ καθ' ὅσον κατόπιν τύχει ἀναπτύξεως ἐν τε τῇ ἐνδομητρῷ ζωῇ, καὶ ἐν τῇ ἐξωμητρῷ, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν αἰσθήσεων ἀναλόγως τῇ προόδῳ τῆς ἡλικίας, καὶ τῇ τυχοῦσιν διαμορφώσει ἐξ ἀνατροφῆς καὶ τῇ φυσικῇ μοίρᾳ ἐκάστου.

Ὅσον λοιπὸν αἱ αἰσθήσεις εἰσι μάλλον ἀνεπτυγμέναι, τόσον αἱ ἀντιλήψεις γίνονται ἐντελεστεραι, καὶ ἡ τοῦ νοῦς ἀνάπτυξις καθίσταται μείζων, καὶ διευκολύνει τὰς ἀπολαύσεις τοῦ τερπνοῦ καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἀτέρπου· ἐκ δὲ τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς ἀναπτύξεως τῶν αἰσθήσεων γίνεται καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ ἐξευγενισμοῦ.

## Η ΡΟΖΑ

Ἡ ΤΑ ΔΥΟ ΦΡΟΥΡΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε ἀριθ. 22.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἡ Ρόζα πληροφορεῖται ὅτι ὁ Ἰππότης Ἐμβῆς ἐπληρώθη καιρίως μακρὰν τῆς πατρίδος του. — Μαλί-  
lor ἐχάρη ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ μετανοεῖ καὶ ἀνταπο-  
δίδει καλὸν ἀντὶ κακοῦ, σώζουσα τὸν μοιρογενῆ  
αὐτοῦ υἱόν, ὅστις ἔπεσε εἰς τὸ φρεῦρ.

Οὐχὶ πολὺ μετὰ τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῷ τελευταίῳ μου κεφαλαίῳ συμβάντα, ὁ Ἰππότης Ἐμβῆς καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ του ἐπεχείρησάν ἐκστρατεῖαν τινά· ἀλλὰ ταχέως ὕστερον ἠγγέλθη ὅτι αὐτὸς ἐπληρώθη ἐπικινδύνως ἐν τῇ οἰκίᾳ ξένων τινῶν μακρὰν τοῦ φρουρίου του. Ὅσον δὲ κακὰ καὶ ἐν ἥσαν ἰδιότητές τινες τοῦ Ἐμβῆ, ὁ Ἠλδέρτος ὅμως διέκειτο εὐνοϊκῶς πρὸς τε τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· ἕνεκα λοιπὸν τῆς διαθέσεώς του ταύτης ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θλιβερᾷ ἀγγελίᾳ· οἱ δὲ ὑποκείμενοι εἰς τὸν Ἐμβῆν πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, εἰλικρινῶς συναμερίζοντο τὴν λύπην τῆς δεσποίνης αὐτῶν· διότι ἦτο πάντοτε γενναία καὶ εὐμενὴς πρὸς αὐτοῦς.